

Fogalomtár

A, Á

Adók: a személyi jövedelemadó és az egyéb adók, illetékek, mint pl. a helyi önkormányzatok lakosságtól származó adóbevételei (iparüzési, építmény-, kommunális, idegenforgalmi stb.), valamint a központi és helyi költségvetési szervek illetékbevételei.

Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatott: az a személy, aki a Foglalkoztatási törvény szerinti valamilyen foglalkoztatást elősegítő támogatásban részesül. A nyilvántartott álláskeresőek közül a résztvevő a támogatás idejére kikerül a nyilvántartott álláskereső státusból.

Aktív kereső: a keresőtevékenységet folytató, keresettel, jövedelemmel rendelkező, társas vagy egyéni vállalkozásoknál, költségvetési és társadalombiztosítási szervezeteknél, nonprofit intézményeknél egy adott időpontban (december 31. eszmei időpont) főállású munkaviszony keretében alkalmazásban álló személy, beleértve a nyugdíja szüneteltetésével foglalkoztatottat is. Idetartozik továbbá a társas vállalkozás dolgozó tagja, az egyéni vállalkozó és segítő családtagja, a mezőgazdasági segítő családtag, az alkalmi munkás és a napszámos.

Aktivitási arány: a gazdaságilag aktívaknak a megfelelő korcsoportba tartozó népességhez viszonyított aránya.

Alapár: a termelő által egységnyi termék vagy szolgáltatás értékesítésekor realizált ár. (Azaz az értékesítési árból le kell vonni a termelő által befizetett termékadókat és hozzá kell adni az értékesítéshez kapcsolódó terméktámogatásokat.)

Alkalmazásban álló: az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, s munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján, havi átlagban – vagy nem teljes hónapra vonatkozó munkaszerződés esetén teljes havi munkavégzésre átszámítva – legalább 60 munkaórában, munkadíj ellenében munkavégzésre kötelezett.

Állandó vándorlás: az a lakóhely-változtatás, amikor a vándorló lakóhelyét felhagyva más településen levő lakást jelöl meg lakóhelyeül. Az elvándorlás helye a vándorló korábbi lakóhelye, míg az odavándorlás helye a vándorló új lakóhelye.

Álláskeresési járadékban részesülő: a nyilvántartott álláskeresőek közül az, aki álláskeresővé válását megelőzően járulékfizetési kötelezettségének eleget tett, és így a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényben (Ft.) meghatározott feltételek szerint álláskeresési járadék folyósítására jogosultságot szerzett. A jogszabály 2005. november 1-jei változása 2006. január 1-jétől a volt vállalkozók belépését is lehetővé tette. 2011. szeptember 1-jétől ismét megváltoztak az álláskeresési járadék megállapításának és folyósításának feltételei.

Álláskeresési segélyben részesülő: a nyilvántartott álláskeresőek közül az,

a) aki az álláskeresési járadék legalább 180 napra megállapított folyósítási időtartamát kimerítette,

b) aki minimum 200, maximum 364 nap munkaviszonnyal rendelkezik,

c) akinek a kérelem benyújtásakor a reá irányadó nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb 5 év hiányzik és az álláskeresési járadék legalább 140 napra megállapított folyósítási időtartamát kimerítette.

2011. szeptember 1-jétől az álláskeresési segély fent említett a) és b) típusa megszűnt, míg a c) típusnak megváltozott az elnevezése és megállapításának, folyósításának feltétele. (Ft.)

Általános oktatás: a közoktatás általános műveltséget megalapozó, illetve az érettségi vizsgára felkészítő szakasza.

Ápolás átlagos tartama (nap): a kórházban ténylegesen teljesített ápolási napok számának és az elbocsátott betegek számának a hányadosa.

Ápolási díj: a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Ápolási nap (kórházban): egy beteg egy napi kórházi ápolása.

Ápoló: közép- vagy alapfokú egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy. Betegápolási, valamint az orvos által adott utasítások alapján meghatározott gyógyítási feladatokat lát el. Szakápoló: ápolja és gondozza a kórházak, klinikák, szanatóriumok és egyéb egészségügyi intézmények gyógykezelt betegeit (pl. csecsemő- és gyermekápoló, pszichiátriai és mentálhigiénés szakápoló stb.).

Árvaellátás: az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás.

Asszisztens: általános asszisztens: középfokú végzettséggel rendelkező egészségügyi szakdolgozó, aki az orvosnak a beteg vizsgálatánál, gyógykezelésénél segít, illetve bizonyos – szakképesítésének megfelelő – egészségügyi feladatokat önállóan ellát. Szakasszisztens valamilyen szakterületre (pl. fogászatra, radiológiára, laborra stb.) specializálódott, szakfeladatokat is ellátó személy.

Átlagkereset: a keresettömeg (bérköltés) és a foglalkoztatottak létszámának hányadosaként számított mutató. Számításához a munkáltatóknál teljes munkaidőben foglalkoztatottak adatait használjuk.

Átlagnyugdíj: a teljes ellátás összege egy nyugdíjasra számítva.

Átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmény: a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy évi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.

Átmeneti gondozásban részesülő: a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy beleegyezésével ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátást biztosító gondozásban részesülő gyermek. A gondozás időtartama legfeljebb 12 hónap.

Átmeneti nevelésbe vétel: otthont nyújtó ellátást biztosít a családi környezete által veszélyeztetett gyermeknek, amíg annak családja képessé válik visszafogadására.

Átmeneti segély: a települési önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére átmeneti segélyt nyújt.

B

Beavatkozások száma a járóbeteg-szakellátásban: egy megjelenés során a beteg részére végzett szolgáltatás(ok) száma.

Bejegyzett élettársi kapcsolat: 2009. július 1-jétől a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény alapján a hivatalosan eljáró anyakönyvvezető előtt – két tanú jelenlétében – két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy között létesített kapcsolat.

Belföldi vándorlás: a népesség települések közötti, lakcímbeljelentési kötelezettséggel járó lakóhely-változtatása.

Belföldi vándorlási különbözet: egy adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők, valamint visszavándorlók és az onnan más közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és visszavándorlók számának különbözete.

Bejelentett betöltetlen álláshely: a december 20-án fennálló ismert álláshely, amelyet a munkáltató bejelentett vagy a munkaügyi központ feltárt.

Bentlakásos szociális intézmények telephelye: az intézmény székhelyétől, illetve a központi ügyintézés helyétől eltérő postai címen levő és önálló működési engedéllyel rendelkező ellátási hely. Egy telephelyen többféle típusú ellátás is működhet.

Bérbevétel: a bérlemény bérleti díjaként ténylegesen befizetett, illetve bevételezett összeg (lakbér, kertbér, üzletbér stb.), figyelembe véve a túlfizetéseket is.

Bérek és keresetek: a munkavállalói jövedelemnek a munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás nélküli értéke. Tartalmazza a munkavállaló által fizetett összes jövedelemadót és az egyéni társadalombiztosítási hozzájárulást. Két fő típusa:

- (1) pénzbeli bérek és keresetek (ilyenek a rendszeresen fizetett bérek és keresetek, a túlmunka után járó fizetések, a rendszeres kiegészítő pénzbeli támogatások, a munkavállaló által kapott jutalékok),
- (2) természetbeni bérek és keresetek (térítésmentesen vagy csökkentett áron nyújtott ételek, olyan egyenruha, amelyet a munkavállaló nem csak munkavégzés közben viselhet, lakásvásárlás céljára nyújtott munkáltatói kölcsönök kamatkedvezménye stb.).
- Bérlemény:** a bérleti szerződés tárgya. Lehet lakás-, kert-, üzlet-, raktár- stb. bérlemény. Bérleményként kell kezelni a házfelügyelői vagy egyéb szolgálati lakásokat, valamint a bérbé nem adott (üresen álló) lakásokat és a más célra bérbé adható helyiségeket (pl. üzleteket) is.
- Beruházási jellegű építőipari tevékenység:** új építmény építése, meglévő építmény rendeltetésének megváltoztatása vagy terjedelmének növelése, az építmény értékét növelő nagyjavítás, felújítás.
- Beruházási teljesítményérték:** a beruházási teljesítmények szerződés szerinti teljesítése, függetlenül attól, hogy a számla ellenértékét kiegyenlítették-e vagy sem. A beruházási teljesítményérték tartalmazza a vételárat, a szállítási, raktározási, alapozási, szerelési, próbaüzemeltetési, üzembe helyezési költségeket, a beszerzésekkel kapcsolatos közvetítői költségeket, bizományi díjakat, támogatásokat, adókat, vámköltségeket, az előzetesen felszámított le nem vonható forgalmi adót, valamint a beruházáshoz egyedileg kapcsolódó egyéb költségeket. Az előzetesen felszámított levonható általános forgalmi adó nem része a beruházási teljesítményértéknek.
- Beruházási tevékenység:** a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése, előállítás, a meglévő tárgyi eszközök bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, felújítása, az elhasználtak pótlása, az erdőnevelési, erdőfenntartási és erdőfelújítási munkák kivételével; valamint az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült mindazon tevékenység, amely az eszközökhöz egyedileg hozzákapcsolható.
- Betegszabadság:** a munkavállalót betegsége miatti keresőképtelensége idejére naptári évenként 15 munkanap betegszabadság illeti meg, melynek költsége a munkáltatót terheli. (1992. január 1. és 1995. december 31. között ez 10 munkanap volt.)
- Betöltött (egészségügyi) állás:** a kinevezett dolgozók állásainak száma (kivéve a külső helyettesítést) az év végén, a teljes munkaidőben foglalkoztatottak munkaidejére átszámítva. Betöltöttnek minősülnek a mellékfoglalkozásban és másodállásban alkalmazottak által ellátott állások is.
- BNO (Betegségek Nemzetközi Osztályozása):** A halálozási statisztikában a halálokok szerinti csoportosítás az Egészségügyi Világszervezet által publikált Betegségek Nemzetközi Osztályozása (BNO) alapján történik. A betegségek nemzetközi osztályozása tételek rendszereként határozható meg, amelyekhez kóregységek rendelhetők megfelelő kritériumok szerint. A BNO célja, hogy lehetővé tegye a különböző országokban vagy területeken gyűjtött mortalitási és morbiditási adatok szisztematikus elemzését, megjelenítését és összehasonlítását különböző időkben. A BNO használata révén a betegségek, a halálokok és egyéb egészségügyi problémák diagnosztikai szavakból alfanumerikus kódokká alakíthatók, ami az összehasonlíthatóság mellett könnyű tárolást, visszakeresést és adatelemzést tesz lehetővé. A BNO történeti fejlődését követve több revízió készült. Jelenleg a BNO X. revízióját használjuk.
- Bruttó állóeszköz-felhalmozás:** tartalmazza az elszámolási időszakban vásárolt új tárgyi eszközöket, a használt tárgyi eszközök értéknövekedését, illetve az állóeszközök saját termelésben való előállítását, az immateriális javak és a külföldről származó tárgyeszköz-appoint, valamint a pénzügyi lízing konstrukcióban beszerzett tárgyi eszközök értékét.
- Bruttó felhalmozás:** a bruttó állóeszköz-felhalmozásnak és a készletváltozásnak az összege.
- Bruttó hazai termék (GDP):** az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek összege és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékadók és -támogatások egyenlege. A GDP piaci áron értékelt mutató.
- Bruttó hozzáadott érték:** a gazdasági egységek által létrehozott bruttó kibocsátás (termelési érték) és a termelés során felhasznált termékek, szolgáltatások értékének (folyó termelőfelhasználás) különbsége. A bruttó hozzáadott értéket alapáron értékeljük.

Bruttó kereset: 1988 óta használt fogalom, a munkavállaló által fizetendő személyi jövedelemadó, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékot, valamint a munkavállalói járulékot is tartalmazó kereset.

Bűncselekmény: regisztrált bűntett és vétség, az egységes rendőrségi és ügyészégi bűnügyi statisztika értelmezésének megfelelően.

Bűnelkövető: az a büntetőjogilag felelősségre vonható gyanúsított, akivel szemben a nyomozás befejeződött.

C, Cs

Családi ház: önálló telken 1–2 lakást magában foglaló lakóépület.

Családi napközi: a családban nevelkedő 20 hetes kort betöltött, de 14 éven aluli gyermekek napközbeni ellátást, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény, 5–7 férőhellyel.

Családi pótlék: az állam havi rendszerességgel nyújtja a gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez. 2010. augusztus 30-tól két formában folyósítják: a még nem tanköteles gyermekek után, illetve a 18. életévüket betöltött, iskolába már nem járó tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek után nevelési ellátás címen, míg a tankötelezettség teljes időtartamára, valamint a közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermekek 20 éves koráig, sajátos nevelési igényű tanulók esetén azok 23. életévéig iskoláztatási támogatásként jár.

Családsegítés: a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Csecsemőhalálozás: az elveszületést követően, az egyéves kor betöltése előtt bekövetkezett halálozás. A halvaszületett és a születésének évfordulóján meghalt gyermek nem csecsemőhalott.

Csecsemőhalálozási arányszám: ezer elveszülettre jutó egy éven aluli meghalt.

Csomag és értékcsomag: postai úton feladott, zárt postai küldemény.

Csoportház: a zárt sorú beépítésű, egyedi telken, telkenként egy lakást magában foglaló, önálló – szerkezetiileg egymástól független – épületek csoportosan elhelyezett együttese (sorház, láncház, átriumház).

D

Demens személy: aki rendelkezik a Pszichiátriai/Neurológiai Szakkollégium által befogadott demenciacentrum demenciakórképet megállapító szakvéleményével. Demens személyek nappali ellátása megszervezhető önálló intézményi formában, illetve más nappali ellátás részeként.

Doktori (PhD-, DLA-) képzések: felsőoktatási intézmény által végzett posztgraduális szintű képzés, mely az adott terület kutatóinak a tudományos (PhD) és művészeti (DLA) felkészítését szolgálja.

Dolgozó orvos: az orvosok országos nyilvántartásába felvett orvosok közül az, aki aktívan tevékenykedik.

E, É

Egyéb (2009-ig magán-) szálláshely: szálláshely-szolgáltatás céljára hasznosított, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épület vagy annak lehatárolt része, ahol az e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat.

Egyéb beosztású pedagógus (közoktatásban): a napközis nevelő, a kollégiumi nevelőtanár, a könyvtáros tanár, a gyógypedagógus, a konduktor, a logopédus és az egyéb beosztású pedagógus.

Egyéni vállalkozás: az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálya alá tartozókon kívül a gazdasági tevékenységet folytató, külön adószámmal rendelkező vállalkozók (pl. szellemi

szabadfoglalkozásúak, östermelők) is. A működő egyéni vállalkozások közül csak a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozásokat tartalmazza.

Egyéni vállalkozó: az a személy, aki saját vállalkozásában, egyéni vállalkozóként munkát végez.

Elbocsátott beteg (kiírt beteg): az év folyamán kórházakból eltávozott, továbbá ugyanazon gyógyintézet más osztályára vagy más gyógyintézetbe áthelyezett, illetve meghalt beteg.

Életkoron alapuló ellátások (korhatár alattiaknak járó ellátások): a nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek részére folyósított ellátások, melyek a 2012 előtti különféle korai öregségi nyugdíjakat váltották fel. Az ide tartozó ellátások (korhatár előtti ellátás, szolgálati járandóság, átmeneti bányászjáradék, balettművészeti életjáradék) a nyugdíjkorhatár betöltése után korbetöltött öregségi nyugdíjjá alakulnak át.

Elkövető: az a személy, aki bűncselekményt követett el, függetlenül az életkorától és attól, hogy vele szemben egyéb büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okok fennállnak-e.

Elszállított hulladék: a lakosságtól, a közterület tisztításából és a közterületen elhelyezett szelektív gyűjtőkől elszállított hulladék.

Eltartottsági ráta: a gyermek (0–14 éves) és az idős népesség (65–x éves) a 15–64 éves népesség százalékában.

Elvált szülők életben levő közös gyermekei: az elvált házaspártól származó, életben levő, közös gyermekek száma, függetlenül a házasság jogi időtartamától.

Élveszületés: az ENSZ ajánlásának megfelelően olyan magzat világrajövele, aki az életnek valamilyen jelét adja, tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig volt az anya méhében és mennyi ideig élt.

Élveszületési arányszám: az élveszületéseknek a szülőképes korú (15–49 éves) női népességhez viszonyított aránya. A korcsoportos adatoknál a viszonyítási alap az anya életkorával azonos korcsoport.

Élveszületési sorrend: az a szám, amely megmutatja, hogy az újszülött az anyának sorrendben hányadik élveszületője. Többes (iker-) szülés esetén minden gyermeket születése sorrendjében külön kell számolni.

Emberölés: a szándékos emberölés alap- és minősített esetei (befejezett emberölés), valamint az erős felindulásból elkövetett emberölés.

Engedélyezett kórházi ágy: az ÁNTSZ által kiadott működési engedélyben szereplő ágyszám tárgyév december 31-én. Nem tekinthető kórházi ágynak a pótágy, a szülőszobai szülőágy, a kísérők, az újszülöttek, a vizsgálat céljára és az egészségügyi személyzet részére biztosított ágy.

Épített lakás, üdülő: a használatbavételi engedélyt kapott új lakás, üdülő.

Építőipari termelés: új építmények építése, meglévő építmények bővítése, átépítése, átalakítása, fenntartása, illetve bontása. Az építőipari tevékenységet árkiegészítéssel és felárral növelt, fogyasztási adóval, engedménnyel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – értéken tartjuk nyilván.

Építőipari termelés volumenindexe: az építőipari tevékenység tárgyidőszaki árszinten kifejezett összehasonlító áras adataiból számított mutató. A számíthatóhoz az országos árindexeket használjuk.

Építettő: az a természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező társaság, aki/amely az új lakás vagy üdülő megterveztetését, kivitelezését megrendeli és rendelkezik a kivitelezés megkezdéséhez szükséges engedélyekkel.

Erdőterület: művelési ágtól függetlenül az 1500 m²-t meghaladó, erdei fákkal, cserjékkel borított, erdőgazdaságilag hasznosított terület.

Évfolyam: a pedagógiai programban meghatározott követelmények oktatásának és elsajátításának szakasza. Az évfolyamok számozása az 1993. évi közoktatási törvény alapján az első évfolyamtól a középiskolai tanulmányok utolsó évfolyamáig folyamatos. Az iskolai szakképzésben az évfolyamok számozása egytől kezdődik, és törtjel alkalmazásával kiegészül az általános képzésben soron következő sorszámmal (pl. 1/11 a szakiskolában vagy 1/13 a középiskolában).

F

Falusi szálláshely: a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez nem tartozó települések, valamint a gyógyhelyek kivételével az 5000 fő alatti településeken, illetve a 100 fő/km² népsűrűség alatti területeken található olyan egyéb szálláshely, amelyet úgy alakítottak ki, hogy abban a falusi életkörülmények, a helyi vidéki szokások és kultúra, adott esetben kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt bemutatásra kerüljenek.

Fedezeti tartalék: az egyéni számlákból és a szolgáltatási tartalékokból áll. A pénztárak a tagok egyéni számláit a felhalmozási időszakban vezetik, a szolgáltatásokat a szolgáltatási tartalékokból finanszírozzák.

Feladatellátási hely: a közoktatási intézmény igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegység, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő közoktatási feladatokat ellátó intézményegység

Felnőttoktatás: a tanköteles kornál idősebb vagy a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt venni nem tudó, illetve nem akaró személyeknek a munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltsághoz, a meglévő ismeretekhez, az életkorhoz igazodó iskolai oktatása.

Felsőfokú alapképzés, BA/BSc (többciklusú felsőoktatásban): a felsőfokú alapképzésben alapfokozat (baccalaureus, bachelor) és szakképzettség szerezhető. Az alapfokozat az első felsőfokú végzettségi szint, amely feljogosít a mesterképzés megkezdésére. Az alapképzésben szerzett szakképzettség jogszabályban meghatározottak szerinti munkakör betöltésére jogosít. A képzési idő legalább hat, legfeljebb nyolc félév.

Felsőfokú mesterképzés MA/MSc (többciklusú felsőoktatásban): A felsőfokú alapképzésre épülő felsőfokú mesterképzésben mesterfokozat (magister, master) és szakképzettség szerezhető. A mesterképzésben szerzett szakképzettség jogszabályban meghatározottak szerinti munkakör betöltésére jogosít. A mesterfokozat a második felsőfokú végzettségi szint. A képzési idő legalább két, legfeljebb négy félév.

Felsőfokú oklevelet szerzettek: az egyetemi, főiskolai, a felsőfokú alap- és mesterképzésben, valamint az osztatlan képzésben sikeres záróvizsgát és előírt nyelvvizsgá(ka)t tettek.

Felsőfokú szakképzés: felsőoktatási és közoktatási intézményekben folyó, hallgatói jogviszonyt eredményező szakképzés, amely beépül az intézmény képzési programjába, és egyben olyan felsőfokú szakmai képesítést ad, mely az Országos Képzési Jegyzékben szerepel, de nem jár felsőfokú végzettséggel.

Felsőoktatási intézmény: alaptevékenysége a felsőoktatás, a tudományos kutatás és a művészeti alkotótevékenység. Felsőoktatási intézmény egyetem vagy főiskola lehet.

Fenntartási jellegű építőipari tevékenység: az építmény folyamatos, zavartalan üzemeltetését szolgáló karbantartási, javítási munka, melynek során sem a terjedelem, sem az építmény eredeti rendeltetése nem változik. (Itt vesszük számba a bontást is.) A fenntartási munkák közé soroljuk az idegen megrendelő részére végzett, számlázott teljesítményeket, de a saját részre végzett fenntartást nem.

Fiatal felnőtt: a 18. életévét betöltött, de 24. évét még be nem töltött személy.

Fiatalkorú: a 14. életévét betöltött, de 18. évét még be nem töltött személy.

Foglalkoztatási arány: a foglalkoztatottaknak a megfelelő korcsoportba tartozó népességhez viszonyított aránya.

Foglalkoztatáspolitikai nyugdíj: a bányásznyugdíj, a korengedményes nyugdíj és az előnyugdíj közös megnevezése a nyugdíj-statisztikai kimutatásokban. Ezek az ellátások egy tekintet alá esnek az öregségi nyugdíjjal, és az öregségi jellegű nyugdíjak közé sorolódnak be.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő: a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek részére nyújtható támogatás, amelyet a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szabályoz. 2011.január 1-jétől a rendelkezésre állási támogatás helyébe új támogatási forma, a bérpótló juttatás lépett, majd 2011. szeptember 1-jétől a bérpótló juttatás elnevezése foglalkoztatást helyettesítő támogatásra változott.

Foglalkoztatott: az a személy, aki a vizsgált időszakban (ún. vonatkozási héten) legalább 1 órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, illetve rendelkezett olyan munkahellyel,

ahonnan átmenetileg (betegség, szabadság – ideértve a szülési szabadságot is – miatt) távol volt. A gyermekgondozási díjban (gyed), gyermekgondozási segélyben (gyes) részesülők a nemzetközi ajánlásnak megfelelően nem tekintendők foglalkoztatottnak, hacsak nem végeztek a vonatkozó héten jövedelmet biztosító munkát.

Fogyasztás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a vásárolt fogyasztás és a saját termelésű vagy ajándékba kapott javak együttes értéke.

Fogyasztás saját termelésből: olyan termékek fogyasztása, amelyeket az egyéni gazdálkodó maga termelt vagy gazdasági szervezetektől természetben kapott.

Fogyasztási kiadás: mindazon termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket a háztartások a rendelkezésre álló jövedelmükből személyes fogyasztási szükségleteik kielégítésére fordítanak.

Fogyasztóiár-index: a háztartások (lakosság) által saját felhasználásra vásárolt termékek és szolgáltatások időben bekövetkező (átlagos) árváltozását méri; jelzi az infláció, a „pénzromlás” mértékét.

G, Gy

Gabonafélék: búza (őszi, tavaszi, tönköly- és durumbúza), rozs, őszi és tavaszi árpa, zab, kukorica (májusi morzsoltnban), egyéb kalászosok (triticale, kétszeres, rizs, indián rizs, köles, kanárimag, cirokmag és pohánka).

Gazdaságilag aktív népesség: a munkaerőpiacon megjelenők, vagyis a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes száma.

Gazdaságilag aktív népesség (munkaerőmérleg szerint): a foglalkoztatottak és a nyilvántartott álláskeresők együttes száma.

Gazdaságilag nem aktív: az a személy, aki nem sorolható be sem a foglalkoztatottak, sem a munkanélküliek csoportjába. Ők a vonatkozó héten nem dolgoztak, illetve nem volt rendszeres, jövedelmet biztosító munkájuk, és nem is kerestek munkát, vagy kerestek, de nem tudtak volna munkába állni.

Gondnokság alatt álló: a korlátozottan cselekvőképes, illetve cselekvőképtelen felnőtt, akit a bíróság cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezett.

Gyámság alatt álló kiskorú: aki nem áll szülői felügyelet alatt, és részére a gyámhatóság gyámot rendelt ki.

Gyepgazdálkodás: a gyp (rét, legelő) hasznosított (legeltetéssel, kaszálással) területe, valamint az onnan betakarított összes termésmennyiség. A termésmennyiség adata a zölden betakarított (legeltetett, kaszált) fűtermést is szénaértékre átszámítva (szénaérték = zöldsúly 25 százaléka) tartalmazza.

Gyermekgondozási díj (gyed): a biztosított szülőt megillető, annak keresetéhez igazodó ellátás, mely a terhességi-gyermekágyi segélyre jogosító időtartam (168 nap) leteltét követő naptól a szülést megelőző 2 éven belül megszerzett biztosításban töltött napoknak megfelelő időtartamra, de legfeljebb a gyermek 2. életévének betöltéséig jár, amennyiben a szülő a szülést megelőző két évben legalább 365 napig biztosított volt. A gyermekgondozási díj 1996-ban megszűnt, majd 2000. január 1-jével újból bevezették.

Gyermekgondozási segély (gyes): a gyermek harmadik életévének (ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig), illetve tartósan beteg, testi vagy értelmi fogyatékos gyermek esetében annak tizedik életévének betöltéséig igényelhető támogatás. (2010. május 1. és 2011. január 1. között a gyermek második életévének betöltéséig igényelhető.) Az első életévét betöltött gyermek után nagyszülő is igényelheti.

Gyermekjóléti alapellátás: a gyermekjóléti alapellátásnak elő kell segítenie a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzését. Formái: gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, családi napközi, házi gyermekfelügyelet, helyettes szülői ellátás, gyermekek vagy családok átmeneti otthonában történő elhelyezés.

Gyermekjóléti szolgáltatás: a szolgáltatás keretében biztosítani kell a családgondozó tevékenységet, szolgáltatás közvetítésével segíteni a kliens hozzájutását a nem a szolgálat által nyújtott szolgáltatásokhoz, megszervezni a szakmai fórumokat, a helyettes szülői

hálózatot, valamint a gyermekek és fiatal felnőttek számára a szabadidős programokat. A gyermekjóléti szolgáltatás ezen alapfeladatokon túl olyan speciális szolgáltatásokat is magába foglalhat, mint a gyermekek utcai szociális gondozása, a lakótelepi gyerekek gondozása és a lelkeség-telefon működtetése. Ezeket a feladatokat gyermekjóléti központ (önálló intézmény), gyermekjóléti szolgálat (önálló intézményegység) vagy önálló gyermekjóléti szolgáltató látja el.

Gyermekkorú: a 14. életévet még be nem töltött személy.

Gyermeknevelési támogatás (gyet): olyan gyermekgondozási támogatás, melyre az a szülő jogosult, aki saját háztartásában három vagy több kiskorú gyermeket nevel, és a legkisebb gyermek 3 és 8 év közötti.

Gyermeknépesség eltarthatósági rátája: a 0–14 éves népesség a 15–64 éves népesség százalékában.

Gyermekotthon: Ellátást biztosít az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermekek és az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek számára. Magába foglalja a korábban külön intézménytípusként létező csecsemőotthonokat is. Több típusa létezik: lakóotthon, utógondozó otthon, befogadó otthon, speciális, különleges és általános gyermekotthon.

Gyermekvédelmi szakellátás: a szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek otthont nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénylő gyermek teljes körű ellátását. Az ellátás biztosítható gyermekotthonban, nevelőszülőnél vagy ápolást, gondozást nyújtó intézményben.

Gyógyszertár: a gyógyszerellátásra irányuló egészségügyi szolgáltató – ideértve a gyógyszer-kiskereskedelmet is – tevékenységet végző egészségügyi intézmény. A gyógyszertár közforgalmú, fiók-, kézi, intézeti és kórházi zárt forgalmú egységként működhet.

H

Halálok: mindazon betegség, kóros állapot vagy sérülés, amely a halált kiváltotta vagy ahhoz hozzájárult, valamint a baleset vagy erőszak körülményei, amelyek halálos sérülést okoztak.

Halálozás: az ENSZ ajánlásának megfelelően: az élet minden jelének végleges elmúlása az élveszületés megtörténte után bármikor, azaz az életműködésnek a születés utáni megszűnése, a feléledés képessége nélkül.

Halálozási arányszám: a nem és kor vagy korcsoport szerinti halálozások ezer megfelelő nemű és korú vagy korcsoportú népességre jutó száma, évközepi népességre számítva.

Hallgató: a felsőoktatási intézménybe felvételt nyert és beiratkozott, az intézmény nyilvántartásában szereplő személy.

Házasságkötés: a hivatalosan eljáró anyakönyvvezető előtt – két tanú jelenlétében – kötött házasság.

Házi gyermekorvos: a házi orvosi ellátást a 14. életévet be nem töltött személyek számára biztosítja. Felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja.

Házi segítségnyújtás: olyan szociális alapszolgáltatás, melynek keretében gondoskodni kell azokról az időskorúakról, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, illetve azokról a fogyatékos személyekről, pszichiátriai betegekről, szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek.

Házi orvos: személyes és folyamatos széles körű orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. Ha a településen nem működik házi gyermekorvos, a gyermekeket is ellátja.

Házi orvos/házi gyermekorvos betegforgalma: a házi orvosi/házi gyermekorvosi rendelésen való megjelenések száma és a házi orvos/házi gyermekorvos hívásra, illetve a folyamatos ellátás végett lakáson történt látogatásainak, valamint a preventív látogatásainak a száma.

Háztartás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a rokoni kapcsolatoktól függetlenül, közös jövedelmi, illetve fogyasztói közösséget alkotó, folyamatos életviteli költségeiket részben vagy egészben közösen viselő személyek összessége.

Háztartási szektor: kettős minősítésükben soroljuk ide a háztartásokat, egyrészt mint fogyasztó-, másrészt mint termelőegységeket. Az utóbbi funkcióhoz soroljuk az egyéni vállalkozásokat, a háztartások saját fogyasztásra történő termelését és a tulajdonos által lakott lakás nyújtotta lakásszolgáltatást is. A fogyasztó háztartás, a személyijövedelemadó-törvény szerint adózó egyéni vállalkozó (továbbiakban kisvállalkozó), az adószámmal nem rendelkező, vállalkozási tevékenységet végző, valamint az a háztartás, amely saját fogyasztásra termel. A háztartások mint fogyasztók a személyek olyan csoportjaiként definiálhatók, akik közös háztartásban laknak, jövedelmüket és vagyonukat részben vagy egészben közösen kezelik, a termékek és szolgáltatások bizonyos típusait együtt fogyasztják (pl. élelmiszereket és a lakással kapcsolatos termékeket, szolgáltatásokat).

Háztartások fogyasztása: tartalmazza mindazon termékek és szolgáltatások értékét, amelyek a rezidens (Magyarországon honos) háztartások személyes fogyasztási szükségleteit elégítik ki. A finanszírozás forrásai szerint: a háztartások fogyasztási kiadásai, a kormányzati szektortól származó társadalmi juttatások, valamint a háztartásokat segítő nonprofit intézményektől származó társadalmi juttatások.

Háztartások fogyasztási kiadásai: a háztartások mindazon fogyasztási kiadásai, beleértve az imputált kiadásokat is, amelyeket a rezidens háztartások termékek és szolgáltatások fogyasztására fordítanak.

Háztartások vezetékesgáz-fogyasztása: a fogyasztásmérővel rendelkező vagy általánydíjat fizető háztartás (lakás, társbérlet, üdülő), illetve az épületen belül közös fogyasztásmérővel rendelkező helyiségek esetében (pl. kazánház) az épület gázfelhasználása.

Háztartások villamosenergia-felhasználása: a fogyasztásmérővel rendelkező háztartás (lakás, üdülő) részére háztartási árszabással (beleértve a külön mért éjszakai áramot is) elszámolt villamos energia mennyisége. Nem minősül háztartási felhasználásnak az a külön mért fogyasztás, amely nem háztartási szükségletet, hanem ipari tevékenységet szolgál.

Háztartásoknak szolgáltatott víz: a vízműhálózatba bekötött vezetéken a lakosságnak szolgáltatott víz, amely tartalmazza a háztartásban, a háztartáshoz tartozó gazdaságban, udvaron stb. használt víz mennyiségét, függetlenül attól, hogy az a lakásban, annak telkén lévő kifolyócsapból vagy a közterületen elhelyezett közkifolyóból származik.

Helyi autóbusz-hálózat. Vonalhálózat hossza: azoknak az útvonalaknak az együttes hossza kilométerben kifejezve, amelyeken az autóbuszok (viszonylatok) rendszeres utasforgalmat bonyolítanak le.

Helyi bíróság: városi és kerületi bíróság.

Helyi személyszállítás: a teljes egészében vagy túlnyomórészt egy-egy településen belül végzett személyszállítás.

Helyközi személyszállítás: a települések közötti személyszállítás, a nemzetközi forgalmat is beleértve.

Hozzá tartozói nyugellátás: a túlélő hozzátartozó számára járó rendszeres pénzbeli ellátás, amit az elhunyt nyugdíjas (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékos), vagy nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékra való jogosultságot) szerzett személy jogán állapítanak meg. Hozzá tartozói nyugellátásra jogosultság szempontjából halálesetnek minősül az eltűnés is, ha azt a bíróság jogerősen megállapította. Hozzá tartozói nyugellátás az özvegyi nyugdíj, ideiglenes özvegyi nyugdíj, szülői nyugdíj és az árvaellátás.

Hulladékgyűjtésbe bevont lakás: Az a lakás, illetve üdülő, ahonnan az ezzel megbízott vállalkozások rendszeresen elszállítják a hulladékot.

I

Ideiglenes hatállyal elhelyezett: az a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő kiskorú, akit azonnali intézkedést igénylő veszélyeztetettsége miatt helyezett el az illetékes hatóság a nevelésre alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél vagy más hozzátartozónál, illetve személynél, ha pedig ezekre nincs lehetőség, akkor nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben.

Ideiglenes vándorlás: az a településhatárt átlépő lakásváltoztatás, amikor a vándorló lakóhelyét fenntartva változtat lakást, s új lakását tartózkodási helynek jelöli meg, valamint ha egyik tartózkodási helyről másik tartózkodási helyre költözik.

Időskorúak járadéka: a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorúak részére nyújtott támogatás.

Idős népesség eltartottsági rátája: a 65 éves és idősebb népesség a 15–64 éves népesség százalékában.

Igénybejelentés (indítás): az igénylő a nyugdíjmegállapító szervhez a nyugdíj vagy más nyugdíjszerű ellátás, illetve szolgálati idő elismerése iránt igényt nyújt be az államigazgatási eljárást, illetve a társadalombiztosítási ellátásokat szabályozó jogszabályoknak megfelelően.

Integrált környezetvédelmi beruházás: olyan, a termelés technológiai folyamatába beépülő eljárások, amelyek a termelési folyamatot vagy a termelő berendezést oly módon változtatják meg, hogy kevesebb szennyező anyag, illetve környezetkárosítás keletkezzen, mint amennyi az eljárás nélkül keletkezne.

Internet: az összekapcsolt számítógépek világméretű, nyilvános hálózata, amelyen az adatok továbbítása internetprotokoll (IP) segítségével történik.

Internet-előfizetés: az internetszolgáltatók előfizetéseinek száma, függetlenül attól, hogy az adott kapcsolatot hányan használják. (2007-től az internet-előfizetések száma, illetve a vezeték nélküli hálózatra vonatkozó internet-előfizetések száma nem tartalmazza a mobil internet adatokat, mert ezt a kapcsolattípust területre nem bontható adatként kezeljük.)

Internet-előfizetők: azok a vállalkozások, háztartások, magánszemélyek, nonprofit szervezetek, intézmények, amelyeknek internetszolgáltató vállalkozás (szerződésben megállapított díj ellenében) internet-hozzáférést biztosít.

Ipari értékesítés belföldre: az ipari tevékenységből származó termékek és szolgáltatások belföldi célú értékesítésének nettó árbevétele.

Ipari értékesítés exportra: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek külkereskedelmi áruforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítésének, továbbá a külföldi igénybe vevőnek végzett ipari szolgáltatás teljesítéskori forintértékét foglalja magában, függetlenül attól, hogy azt devizában, valutában, forintban, illetve termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlítik ki. Az exportértékesítés árbevételének elszámolása szempontjából külföldi vevő az, akinek külföldi gazdasági tevékenységi székhelye, illetve állandó telephelye a Magyarország államhatárán kívüli területen van. Az exportértékesítés az Európai Unió országaiba való kiszállításokat is tartalmazza.

Ipari termelés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységének bruttó termelési értéke. E mutatót úgy számítjuk, hogy az ipari tevékenység nettó árbevételét korrigáljuk a saját termelésű ipari készletek állományváltozásával.

Ipari termelés és értékesítés volumenindexei: az ipari termelési érték, illetve az értékesítés nettó árbevételének volumenváltozását kifejező, összehasonlítható áron számított mutatók. A számíthatáshoz megyei szinten is az országos árindexeket használjuk.

Ipari tevékenység nettó árbevétele: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a teljesített ipari szolgáltatások árkiegészítéssel növelt, jövedéki, regisztrációs és energiaadóval csökkentett, általános forgalmi adó nélküli ellenértéke.

ISCED: az oktatás szabványos nemzetközi osztályozási rendszere.

ISDN-hálózati hozzáférési szolgáltatás (Integrated Services Digital Network): az ISDN-hálózat és a szolgáltatást igénybe vevő, ISDN-hálózaton keresztül történő elérésének biztosítása. Az ISDN-alapsebességű és primer sebességű szolgáltatás során a szolgáltató a forgalom céljaira 2, illetve 24, vagy 30, strukturált vagy nem strukturált, 64 kbit/sec átviteli sebességű, ISDN-protokoll szerint működő átviteli csatornát, jeléscsatornát, valamint a hálózathoz való csatlakozáshoz, szolgáltatás-hozzáférési pontként, hálózatvégződő egységet biztosít.

Iskolai rendszerű szakképzés: a közoktatás szakmai vizsgára felkészítő szakasza.

Ítélező bíróság: első fokon a helyi bíróság, a megyei és fővárosi bíróság, másodfokon a helyi bírósághoz tartozó ügyekben a megyei és a fővárosi bíróság, a helyi és a megyei bíróságokhoz tartozó ügyekben az ítéletábrák, a megyei és a fővárosi bírósághoz és az ítéletábrákhoz tartozó ügyekben a Legfelsőbb Bíróság.

J

Járóbeteg-szakellátás: a szakorvosi rendelőintézetben, fekvőbeteg-ellátó intézet ambulanciáján egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személyzet által végzett szakvizsgálat, beutalt vagy önként jelentkezett betegek vizsgálata, kezelése.

Jogerősen elítélt: az a személy, akit a bíróság jogerős határozatával – büntetésként – szabadságvesztésre, közérdekű munkára, pénzbüntetésre, foglalkozástól eltiltásra, járművezetéstől eltiltásra, kiutasításra, (katonai büntetésként lefokozásra, szolgálati viszony megszüntetésére) ítél; akivel szemben önállóan alkalmazott mellékbüntetést (foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kitiltást, kiutasítást), intézkedést (megrovást, próbára bocsátást, kényszergyógykezelést, elkobzást, vagyoneklobzást, fiataloknál javítóintézeti nevelést) alkalmazott, illetve akinél a bűnösséget megállapította, de a büntetés kiszabását mellőzte.

Jövedelmek (a háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): az úgynevezett személyes célú jövedelmek, melyek nem tartalmazzák a természetbeni társadalmi juttatások (egészségügyi ellátás, oktatás stb.) értékét.

K

Kábeltelevízió-hálózati internetelérés: kábeltelevíziós hálózaton megvalósított internet-kapcsolat.

Kábeltelevíziós hálózat: rádió- és televízióműsorok jeleinek elosztására szolgáló kábeles távközlőhálózat, a telekhatáron belüli rendszerrel együtt. 2005-től vezeték nélküli, földfelszíni mikrohullámú szolgáltatás nélkül, 2009-től az IPTV-szolgáltatással együtt.

Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakás: olyan lakás, amelyben egy vagy több működő kábeltelevíziós hálózati végpont van, függetlenül attól, hogy a lakás tulajdonosa vagy bérlője a hálózat előfizetője-e, 2009-től az IPTV-szolgáltatással együtt.

Kábeltelevíziós szolgáltató: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál (NMHH) nyilvántartásba vett és a KSH által felkutatott szolgáltató. 2009-től az IPTV-szolgáltatók is ideértendők.

Kapott folyó transzferek: a pénzbeli társadalmi juttatások, a biztosítási kártérítések, a külföldről származó valutajövedelmek stb. Kötelező társadalombiztosítási juttatások: a kötelező társadalombiztosítás pénzbeli juttatásai a kötelező társadalombiztosítási alapok által a háztartásoknak fizetett pénzbeli társadalmi juttatások (pl. nyugdíj, táppénz, munkanélküli-segély). Munkavállalóknak nyújtott nem alapszerű társadalombiztosítási juttatások: A munkavállalóknak nyújtott nem alapszerű társadalombiztosítási juttatások olyan pénzbeli társadalombiztosítási juttatások, amelyeket a munkaadók fizetnek a munkavállalóknak/hozzátartozóiknak olyan esetekben, amelyek hasonlóak a kötelező társadalombiztosítás keretében fizetettekhez, de amelyekre a kötelező társadalombiztosítás nem terjed ki (pl. munkaadói táppénz, korengedményes nyugdíj).

Kar: a felsőoktatási intézményen belüli oktatási és igazgatási szervezeti egység. A felsőoktatási intézmények karait minden tanévben kormányrendelet sorolja fel.

Kereset: a bérköltség terhére kifizetett alapbér (törzsbér), bérpótlékok, kiegészítő fizetés, prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés.

Kereskedelmi szálláshely: engedélyben feljogosított, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény, amely üzletszerűen, egész éven át vagy időjelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szálláshelyszolgáltatást nyújt. 2010-től a 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet alapján szálláshely szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épület, kivéve az egyéb (2009-ig magán) szálláshely, illetve a falusi szálláshely-szolgáltatást nyújtó egységeket.

Kereskedelmi vendéglátóhely: meleg- és nem melegkonyhás vendéglátóhelyek, cukrászdák, valamint a szeszes és szeszesmentes italokat értékesítő vendéglátóegységek és zenés szórakozóhelyek.

Késői magzati halálozás: ha a magzat az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta és a fogamzástól számított teljes 24 hétnél (1996-ig teljes

28 hétnél) hosszabb ideig volt az anya testében, illetve ha a magzat kora nem állapítható meg, de a magzat testhossza a 30 cm-t, vagy a magzat testtömege az 500 grammot eléri, illetve ikerszülés esetén a magzat korától függetlenül, ha legalább az egyik magzat élve született.

Kiadás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a háztartásnak folyó évi jövedelem-felhasználásból és megtakarításból, vagyontárgyak értékesítéséből, más háztartástól pénzben vagy természetben kapott ajándék, kárpótlási jegy hasznosításából, illetve hitelfelvételből fedezett kifizetése.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: az ellátásra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámja jogosult, ha a gyermek tartására köteles és nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásban vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesül.

Kiskereskedelem eladási forgalma: a kiskereskedelmi hálózatban fogyasztói folyó áron – áfával és fogyasztási adóval növelt értéken – történő árueladás. (A megfigyelés a piacok forgalmára és az alkalmi utcai árusok tevékenységének mérésére nem terjed ki.)

Kiskereskedelmi üzlet: döntően a lakosság részére kereskedelmi termékek értékesítésére szolgáló egység.

Kiskorú: az a személy, aki 18. életévét nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött.

Kocsikilométer: az autóbuszok által a tárgyévben megtett összes kilométer-távolság, függetlenül attól, hogy utast szállítottak-e vagy üresen közlekedtek.

Korai és középidős magzati halálozás: ha a magzat az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta és a fogamzástól számított teljes 24 hétig (1996-ig teljes 28 hétig) vagy annál rövidebb ideig volt az anya testében, illetve, ha a magzat kora nem állapítható meg, de testtömege az 500 grammot, testhossza a 30 cm-t nem érte el.

Korbetöltött rokkant: az öregségi nyugdíjkorhatárt elért rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas.

Korhatár alatti rokkant: az a személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem érte el, és rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjban részesül.

Kórházból elbocsátott beteg: az év folyamán a kórházból eltávozott, továbbá ugyanazon gyógyintézet más osztályára vagy más gyógyintézetbe áthelyezett, illetve meghalt beteg.

Kórházi halálozási százalék: a kórházban meghaltak és az összes onnan elbocsátott betegek számának a hányadosa százalékban kifejezve.

Könyvtári állomány (egység): a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett dokumentumok összessége.

Környezetvédelmi beruházás: minden olyan beruházási ráfordítás, amelynek elsődleges célja a környezetszennyezés vagy bármilyen más környezetkárosítás megelőzése, csökkentése és megszüntetése.

Közoktatási intézmény: önálló alapító okirattal rendelkező, közoktatási, nevelési feladatokat ellátó szervezet. A közoktatási intézmény egy igazgatási szervezetben több közoktatási feladatot is elláthat.

Közösségi fogyasztás: a végső fogyasztásnak az a része, amelyet a társadalom valamennyi tagja vagy a közösség egy meghatározott része közösen fogyaszt el. A közösségi fogyasztást kizárólag a kormányzat finanszírozhatja.

Közkifolyók: a közterületen kiépített, ivóvízvezetékre kapcsolt vízkivételi helyek, amelyek a lakosság vízellátásra szolgálnak.

Közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék: kizárólag a közszolgáltatás keretében elszállított mennyiséget jelenti, tehát például nem foglalja magában az egyedi szerződés alapján megrendelésre elszállított hulladék mennyiségét.

Közúti közlekedési baleset következtében könnyen sérült személy: az, aki a baleset következtében nyolc napon belül gyógyuló sérülést, ficamodást, horzsolást szenved.

Közúti közlekedési baleset következtében meghalt személy: az, aki a baleset helyszínén vagy a balesetet követő 30 napon belül meghalt.

Közúti közlekedési baleset következtében súlyosan sérült személy: az, aki a baleset következtében nyolc napon túl gyógyuló sérülést, zúzódást, illetve bármely olyan sérülést szenved, amely kórházi ápolást tesz szükségessé.

Közúti jármű-állomány: a forgalmi rendszámmal ellátott közúti járművek száma, a fegyveres erők és testületek, valamint a rendvédelmi szervek gépjárművei nélkül.

Közületi fővonal: a közületi előfizető használatában lévő fővonal.

Közüzeti ivóvízvezeték-hálózat: a település közigazgatási határán belül általában a közterület alá fektetett, üzembe helyezett, illetve rendeltetésszerűen használatba vett főnyomó- és elosztóvezeték-hálózat együttes hossza, a bekötővezeték nélkül.

Közüzeti ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakás: ahol a lakásban vagy az ahhoz tartozó telken legalább egy, elosztóvezetékbe kapcsolt kifolyócsap van. A kifolyócsap lehet a lakásban, a lakáson kívül a ház falán vagy a házhoz tartozó telek határán belül.

Közüzeti szennyvízelvezető-hálózat: elvezető zárt csatornák és műtárgyak egymáshoz kapcsolt rendszere, amelyek a szenny-, használt és csapadékvizet összegyűjtik és elvezetik a szennyvíztisztító telepekre, illetve más szennyvízbefogadóba. **Egyesített rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat:** a szenny-, használt és csapadékvizet ugyanazon hálózaton vezeti el. **Elválasztó rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat:** külön szennyvízcsatorna vezeti el a szenny- és használt vizet és külön csapadékcsatorna a csapadékvizet.

Közüzeti szennyvízelvezető-hálózatba bekapcsolt lakás: az a lakás, amelyből a keletkező szenny- és használt vizet közvetlen csatlakozással gyűjtő csatornába vezetik.

Közvilágítási hálózat: a kizárólag közvilágítási célra használt villanyvezeték-hálózat.

Közvetlen környezetvédelmi beruházás: olyan pótlólagos beruházások, amelyek nem vagy csak minimális mértékben változtatják meg a termelési folyamatot, és amelyek alapvető feladata a szennyezések, környezetkárosítások mérséklése, elhárítása, ellenőrzése.

Kutatás-fejlesztés: a kutatás és kísérleti fejlesztés olyan módszeresen folytatott alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítésére szolgál – beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról szerzett ismereteket is –, valamint arra, hogy ezt az ismeretanyagot új alkalmazások kidolgozására használják fel. A kutatás és kísérleti fejlesztés jellemzői: az alkotás eleme, az újdonság eleme, a tudományos módszerek alkalmazása és az új ismeret létrehozása. Típusai: az alapkutatás, az alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés.

Kutatás, fejlesztési ráfordítások: a költségek és a beruházások áfa nélküli együttes összege, bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származnak, függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre.

Kutatás, fejlesztés számított létszáma: a K+F-tevékenységgel foglalkozó személyek tényleges létszáma a K+F-tevékenységre vetített, teljes munkaidőre átszámítva.

Kutatás, fejlesztés tényleges létszáma: azoknak a természetes személyeknek a statisztikai állományi létszáma, akik a különböző szektorok kutatóhelyein K+F-tevékenységgel foglalkoznak (kutató-fejlesztő, kutatási segédszemélyzet, egyéb fizikai és nem fizikai foglalkozású személyzet), függetlenül a kutatásra, fejlesztésre fordított időtől.

Kutatási, fejlesztési segédszemélyzet: a kutatás, fejlesztési segédszemélyzethez tartoznak azok, akiknek fő feladatuk ellátásához technikai ismeretekkel és tapasztalattal kell rendelkezniük a természettudományok, műszaki tudományok, az orvostudományok, az agrártudományok, a társadalomtudományok vagy a bölcsészettudományok egy vagy több területén. Tudományos és műszaki feladatok ellátásával vesznek részt a K+F-ben, melyek elméleti és gyakorlati módszerek alkalmazását igénylik. Munkájukat általában a kutatók, fejlesztők irányításával végzik. Ide tartoznak a technikusok, a laboránsok, az asszisztensek stb.

Kutató, fejlesztő: olyan szakember, aki új tudományos ismeretek, termékek, eljárások, módszerek és rendszerek koncepciójával vagy megalkotásával, valamint az érintett projektek menedzselésével foglalkozik.

Külföldi érdekeltségű vállalkozás: olyan jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli vállalat, amelyben 10% vagy annál nagyobb a külföldi tulajdoni részesedés. Az adatok a 10% alatti részesedésű és a külföldön tevékenységet végző, passzív pénzközvetítői funkciót betöltő vállalkozásokat nem tartalmazzák.

Különleges célú gépjármű: olyan közúti motoros jármű, amelynek nem elsődleges és kizárólagos feladata a személy vagy áru szállítása (pl. mentőautó, tűzoltó jármű, mozgódaru, műhelykocsi, buldózer stb.).

L

Lakás: az eredetileg állandó emberi szállás, tartózkodás (otthon) céljára épített, vagy lakássá átalakított, és jelenleg is lakás céljára alkalmas, meghatározott rendeltetésű (lakó-, főző-, egészségügyi stb.) helyiségek egymással általában műszakilag (építészeti) is összefüggő egysége, amely a közterületről, udvarról vagy az épületen belüli közös térből (lépcsőház, folyosó stb.) önálló bejárattal rendelkezik. Az adatfelvétel során egy lakásnak minősült a műszakilag (építészeti) összefüggő, belső átjárókkal összekötött helyiségek csoportja akkor is, ha egy vagy több helyiség átjáróját ideiglenes jelleggel (nem befalazva!) lezárták. A lakás lehet lakott és nem lakott.

Lakás (új építés): teljes vagy részleges háztartás vitelére alkalmas lakó- és mellék helyiségek, valamint egyéb helyiségek együttese. A teljes háztartás vitelére alkalmas lakásnak legalább egy, 17 négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, tisztálkodás és mosás, valamint főzés és mosogatás céljára szolgáló helyiségekkel kell rendelkeznie. A részleges háztartás vitelére alkalmas garzonlakásnak (kislakásnak) legalább egy, 12 négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, a tisztálkodás céljára szolgáló helyiséggel és főzés céljára legalább főzőszekrényel kell rendelkeznie.

Lakásbérlemény: a lakásbérleti szerződés tárgya. Ide tartoznak a lakás céljára bérbe adott bérlemények és a házfelügyelői vagy egyéb szolgálati lakások, valamint a bérbe nem adott (üres) lakások.

Lakásfenntartási támogatás: a szociálisan rászoruló személyeknek, családoknak nyújtható támogatás az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásainak viseléséhez.

Lakásfővonal: a lakásba bekötött működő vagy átmenetileg szünetelő fővonal.

Lakbérbevétele: a lakásbérlemények után lakbér címen ténylegesen bevételezett összeg, figyelembe véve a túlfizetéseket is.

Lakóházjavításra fordított összeg: a felújításra, karbantartásra, korszerűsítésre fordított összegek együtt.

Lakóhely: annak a lakásnak a címe, amelyben az állampolgár él. Ez megfelel a korábbi állandó lakóhelynek.

Lakónépesség: az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Lakóparki épület: egy helyrajzi számon nyilvántartott telken elhelyezkedő, egységes építészeti arculattal kialakított, többlakásos lakóépületekből álló épületegyüttes.

Lakosság kiadásai: a lakosság külföldi turisztikai és egyéb kiadásaihoz számítjuk a Magyarországon kifizetett összegek azon részét is, ami külföldi rezidensekhez kerül.

Lakótelep: többlakásos, többszintes, legalább kettő vagy több épületben, folyamatos beruházásszervezéssel, magas műszaki infrastruktúrával megvalósuló építkezés épülete. Ezen épületek a településszerkezeten belül többnyire forgalmi utakkal határolt, önálló településrészt alkotnak.

Lassú jármű: olyan jármű, amelyet beépített erőgép hajt, és sík úton önerejéből 25 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes.

Levélpostai küldemény: levél, levelezőlap, válaszos levelezőlap, képes levelezőlap, nyomtatvány, vakok írása, valamint a levélpostai küldeményekhez köthető értéknövelt szolgáltatásokkal kiegészített levélküldemények.

M

Magánalapok pénzbeli juttatásai: az önkéntes kölcsönös nyugdíj-, egészségbiztosítási és önszegélyező pénztárak kifizetett juttatásai.

Magzati halálozás: a magzatnak a szülés (az anyából történő teljes kitolás vagy kihúzás) előtt bekövetkezett elhalála, függetlenül a terhesség tartamától.

Magzati veszteség: a magzati halálozás és a terhességmegszakítás együtt.

Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgár: az a tartózkodásra, letelepedésre jogosító engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár, aki az adott év január 1-jén Magyarországon tartózkodott.

Magyarországra bevándorló külföldi állampolgár: az adott évben Magyarországra belépő, és a hatályos jogszabályoknak megfelelő tartózkodásra jogosító engedélyt kapott külföldi állampolgár.

Magyarországról kivándorló külföldi állampolgár: az a tartózkodásra, illetve letelepedésre jogosító engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár, aki az adott évben Magyarországot a visszatérés szándéka nélkül elhagyta, akinek az engedély érvényessége lejárt és új engedélyt nem kért, valamint akinek az engedélyét visszavonás miatt érvénytelenítették.

Mátrix: a kórházi osztályok közül többet összevonnak, de az osztályon belül az egyes szakterületeknek nincs rögzített ágyszáma.

Megjelenési eset a járóbeteg-szakellátásban: egy betegnek egy napon belüli megjelenése az adott rendelésen, függetlenül attól, hogy hány szolgáltatást végeztek a részére.

Megszűnt lakás: a települési önkormányzat lakásmegszűnési nyilvántartása alapján az elemi csapás, megsemmisülés, avulás, bontás, átépítés miatt megszűnt lakás, továbbá jogszabályban megengedett esetben lakásnak nem lakás céljára való használatbavétele.

Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások: a megváltozott munkaképességű személyek részére folyósított ellátások összefoglaló megnevezése a nyugdíjstatisztikában. A rokkantsági ellátás, a rehabilitációs ellátás, a – 2012-től újonnan már meg nem állapítható – rehabilitációs járadék, valamint a bányászok egészségkárosodási járadéka tartozik ide.

Mentőszállítás: az a mentőfeladat, amely során a beteget orvos megrendelésére legalább mentőápolói felügyelettel – azonnal, illetve legfeljebb 2 órán belül – felfalálási helyéről egészségügyi intézménybe szállítják.

Mezőgazdasági termékek bruttó termelése: a veszteségmentes termelés értéke (bruttó kibocsátás+saját termelésű vetőmag, takarmánytej, takarmánytojás, keltetőtojás, mezei leltár értékváltozása és étkezési hal). 1999-től a kiszopott juh- és kecsketej nélkül.

Mezőgazdasági termelői árak indexe: a mezőgazdasági termelőktől továbbértékesítésre vagy feldolgozásra felvásárolt, valamint közvetlenül a lakosságnak fogyasztásra (piacon) eladott mezőgazdasági termékekért a termelőknek kifizetett árak változásait mutatja. Nem tartalmazza a mezőgazdasági termelők egymás közötti forgalmában a továbbtartásra értékesített állatok (növények tenyésztései) árváltozásait.

Motorkerékpár-állomány: a forgalmi rendszámmal ellátott, 50 cm³-nél nagyobb hengerűrtartalmú motorkerékpárok száma. 1983-ban a 125 cm³-es és kisebb hengerűrtartalmú motorkerékpároknál új rendszámozást vezettek be. Ennek során mintegy 200 ezer, előzőleg nyilvántartott kismotorkerékpárra nem kértek új rendszámot.

Mozgóórség (mentő): mentési készenlét rendezvények, mentési tevékenységet igénylő egyéb események egészségügyi ellátásának biztosítására, jogszabályban meghatározott személyi, tárgyi feltételeknek megfelelően.

Mozi (moziterem): működési engedéllyel rendelkező, belépődíj ellenében rendszeres időközönként filmalkotások (filmek, videofilmek) nyilvános bemutatására szánt, bármely képmegjelenítő eszközzel felszerelt helyiség. Statisztikai felvételnél a multiplex mozik termei egyenként kerülnek számbavételre.

Munkabaleset: az a három napot meghaladó keresőképtelenséggel járó bejelentett baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától, valamint a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül. Halálos munkabaleset az a munkabaleset, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült az orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette.

Munkahelyi vendéglátóhely: szeszes ital árusítása nélküli, zárt rendszerű munkahelyi, valamint az étel házhoz szállítását (közétkeztetést) végző vendéglátóhely. Idetartozik: a munkahelyi, intézményi, pl. az iskolai büfé, valamint az alap-, közép-, felsőfokú iskolai oktatásban részesülő fiataloknak az oktatási intézmény keretei között biztosított főzőkonyhas étkeztetése, egy adott munkahely (pl. üzem, hivatal vagy sporttelep) dolgozóinak étkeztetése.

Munkajövedelem (munkavégzéshez kötődő jövedelem): a hazai kereseti elemeken felüli pénzbeli, illetve természetbeni juttatásokat is tartalmaz, melyek a nemzetközi (Eurostat-) ajánlás szerint részei a keresetnek. Ilyen például a külföldi kiküldetésnek a munkabér összegét meghaladó díjazása, a lakhatási költségtérítés, az étkezési térítés, a munkába járás költségének térítése, a saját használatra biztosított cégautóval kapcsolatos költségtérítések, a jubileumi jutalom, a tárgyjutalmak.

Munkanélküli: az a személy, akire az alábbi három kritérium egyidejűleg érvényesül:

- 1) aki az adott héten nem dolgozott, és nincs olyan munkája, amelytől átmenetileg távol volt,
- 2) a kikérdezést megelőző négy hét során aktívan keresett munkát (állami vagy magán-munkaközvetítőt keresett fel, munkáltatókat személyesen keresett meg, hirdetést adott fel vagy hirdetésre válaszolt stb.),
- 3) rendelkezésre állt, azaz két héten belül munkába tudott volna állni, ha talált volna megfelelő állást.

Az említett három feltételtől függetlenül munkanélkülinek számítanak azok, akik találtak már munkát és abban 90 napon belül (2002-ig 30 napon belül) dolgozni kezdenek. (A munkanélküliekre vonatkozó adatok forrása a KSH munkaerő-felvétele. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatgyűjtése a nyilvántartásba vett álláskeresőkre vonatkozik, lásd a *nyilvántartott álláskereső* fogalmát.)

Munkanélküliségi ráta: a munkanélkülieknek a megfelelő korcsoportba tartozó gazdaságilag aktív népességen belüli aránya.

Muzeális intézmény: az országos gyűjtőkörű múzeum, a múzeumi bemutatóhely és egyéb muzeális gyűjtemények bemutatóhelye, amely állandó, időszakos vagy vándorkiállításokat mutat be.

Működő kórházi ágy: az engedélyezett ágyak közül az, amely legalább 6 hónapig hospitalizációra (előkészítés után betegfogadásra) alkalmas volt.

Működő vállalkozás: egy adott évben működő vállalkozásnak tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele vagy foglalkoztatottja. A működő vállalkozások köre az adott évre vonatkozó tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag, ezen adatok beérkezése után kerül megállapításra.

Művelés alól kivett terület: a nem hasznosított mezőgazdasági területek (gazdasági, szociális vagy más okokból nem művelt és vetésforgóban nem szereplő mezőgazdasági terület) és egyéb területek (épületek, építmények, gazdasági udvarok, pihenő- és díszkertek, utak és a hozzájuk tartozó árkok, tavak, víztározók, kőfejtők, terméketlen területek stb.) összessége. A gazdaság működéséhez szükségesek.

N, Ny

Nagykereskedelmi raktár: helyileg körülhatárolt, tartós használatra épült, döntően viszont-eladóknak értékesítő hely.

Nappali ellátást nyújtó intézmények: hajléktalan személyek, és meghatározóan a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai és szenvedély-betegek, harmadik életévüket betöltött, felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosítanak lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkeztetésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Egy intézményben többféle típusú ellátás is működhet.

Nappali melegedő: lehetőséget biztosít a hajléktalan személyek részére a közösségi együttlétre, pihenésre, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, étkezésre.

Nappali rendszerű iskolai oktatás: a tanköteles korú és a tanköteles kornál idősebb, de 22 (25) éves kort el nem ért tanulók nappali munkarend szerinti oktatása.

Nettó árbevétel: az értékesített anyagok, termékek és szolgáltatások árkiegészítéssel és felárral növelt, engedményekkel csökkentett, általános forgalmi adót és fogyasztási adót nem tartalmazó értéke, a vásárolt és változatlan formában eladott áruk beszerzési értékével és az alvállalkozók teljesítményének értékével együtt.

Nettó kereset: a gazdálkodó szervezetenkénti havi bruttó átlagkeresetből kiinduló nettósítás csak az összes munkavállalót érintő levonásokat (személyi jövedelemadót, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékot, valamint munkavállalói járadékot) kezeli, így nem számol az 1999-től bevezetett gyermekek utáni családi kedvezmény hatásával. A személyi jövedelemadó kiszámítása az szja-törvényben szereplő – az adott évre érvényes – szabályok szerint történik.

Nevelőszülő: az a huszonnegyedik életévét betöltött, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy, aki alkalmas a nála elhelyezett gyermek kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására és a családjába történő visszakerülésének támogatására. A nevelőszülő lehet hagyományos és hivatásos.

Népkonyha: napi egyszeri meleg étkeztetés biztosítására szolgáló szociális intézmény.

Nonprofit szervezetek: alapítványok (magán, illetve közalapítványok) és társas nonprofit szervezetek (egyesületek, egyesületek, szövetségek, szakmai, munkaadói és munkavállalói érdekképviselőek, köztestületek, nonprofit gazdasági társaságok, nonprofit intézmények).

Nyilvános fővonal: a közcélú távbeszélő-hálózatához csatlakozó, különleges kialakítású távbeszélő, fax vagy adatátviteli nyilvános állomás fővonala.

Nyilvántartott alkoholista: aki alkoholizmusa miatt addiktológiai vagy pszichiátriai gondozásban kezelésben vagy gondozásban részesül, és az év folyamán legalább egyszer megjelent a rendelésen.

Nyilvántartott álláskereső: az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, rehabilitációs járadékban részesül, az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, egyéb kereső tevékenységet sem folytat, elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart. (A nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozó adatok forrása a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatgyűjtése. A munkaerő-felmérés reprezentatív megfigyelési köre a 15–74 éves népességre vonatkozik, és munkanélküli-definíciója is eltér az itt közölttől. Lásd a *munkanélküli* fogalmát.)

Nyilvántartott átmeneti nevelt: az a kiskorú, aki családjába való visszahelyezéséig gyermekvédelmi gondoskodásban részesül, és szüleinek a szülői felügyeleti joga szünetel.

Nyilvántartott tartós nevelt: az a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő kiskorú, akinek nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője, és kirendelt gyám útján nem lehet gondoskodni neveléséről, vagy szülei hozzájárultak ismeretlen személyek által történő örökbe-fogadásához.

Nyilvántartott tbc-s beteg (prevalencia): meghatározott időpontban, általában a tárgyév utolsó napján (december 31-én) az aktív és a megfigyelendő gondozási csoportban kezelt tbc-s betegek. Az egyéb (nemtüdő) tbc-s betegek számát is tartalmazza. 1996-tól a WHO ajánlásának megfelelően a megfigyelendőket nem tartalmazza.

Nyilvántartott pályakezdő álláskereső: az a nyilvántartott álláskereső, aki a 25. életévét – felsőfokú végzettségű személy esetén 30. életévét – nem töltötte be és a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezett. További feltétel, hogy álláskeresői támogatásra a tanulmányainak befejezését követően nem szerzett jogosultságot.

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők: azok az ellátottak, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által folyósított ellátásban részesülnek. Az ellátórendszer 2012. évi átalakítása előtt a „Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők” megnevezés volt használatban.

Nyugdíjminimum: a jelzett időszakban megállapított nyugdíj törvényben meghatározott legkisebb névleges összege.

O

Oktató a felsőoktatásban: a felsőoktatási intézményben teljes vagy részmunkaidőben alkalmazott tanár, docens, adjunktus, tanársegéd, nyelvtanár, testnevelő tanár, művésztanár, kollégiumi nevelőtanár vagy egyéb oktatói munkakörben foglalkoztatott személy.

- Országos közút:** a városok és községek közötti forgalmat lebonyolító úthálózat, beleértve a városokon, községeken átvezető útszakaszokat is.
- Orvos:** a működési nyilvántartásban nyilvántartott orvos, aki Magyarországon a hazai törvények szerint orvosi diplomához kötött tevékenységet végezhet. A nemzetközi összehasonlításban a dolgozó, a pácienseknek közvetlenül szolgáltatást nyújtó orvosokat jelenti, nem fedí le a külföldön dolgozókat, a nyugdíjba vonult vagy munkanélküli, illetve a nem egészségügyi területen dolgozó orvosokat, de tartalmazza a külföldi engedéllyel rendelkező és dolgozó orvosokat.
- Osztályterem:** kizárólag az osztályok állandó tartózkodási helyeként használt és felszerelt helyiség, függetlenül attól, hogy erre vagy más célra épült. Az osztályterem száma nem tartalmazza az osztálytermi célra épült, de más célra használt helyiségeket. 2000-tól az osztályterem száma nem tartalmazza az egy tantárgy vagy tantárgycsoport oktatására kialakított szaktantermeket sem.
- Osztatlan képzés:** az egységes, osztatlan képzésben mesterfokozat (magister, master) szerzhető, amelynek elvégzése, alapfokozat kiadása nélkül ugyanannyi tanulmányi időt igényel, mint az első, majd ezt követően a második képzési ciklus teljesítése. A képzési idő legalább 10 és legfeljebb 12 félév (orvos, állatorvos, fogorvos, gyógyszerész, jogász, építész).
- Óvodapedagógus, tanító, tanár (közoktatásban):** az óvodai csoporttal foglalkozó pedagógus, az osztálytanító és szakos tanítást, illetve gyakorlati oktatást végző pedagógus.
- Óvodás gyermek:** az óvodába felvett és az adatfelvétel eszmei időpontjában az óvoda nyilvántartásában szereplő gyermek.
- Óvodáztatási támogatás:** 2009-ben bevezetett támogatás, amelyet a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek szülője – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – évente kétszer (júniusban és decemberben) igényelhet.

Ö

- Önkéntes nyugdíjpénztár:** természetes személyek által a függetlenség, a kölcsönösség, a szolidaritás és az önkéntesség elve alapján létrehozott, nyugdíj szolgáltatást szervező, finanszírozó és nyújtó társulás.
- Önkéntes nyugdíjpénztár fedezeti tartaléka:** az egyéni számlákból és a szolgáltatási tartalékokból áll. A pénztárak a tagok egyéni számláit a felhalmozási időszakban vezetik, a szolgáltatásokat a szolgáltatási tartalékokból finanszírozzák.
- Önkéntes nyugdíjpénztár egy tagra eső fedezeti tartaléka:** a felhalmozott fedezeti tartalék összege osztva a tárgyévben tagdíjat fizető és év végén pozitív fedezeti tartalékkal rendelkező tagok számával.
- Önkéntes nyugdíjpénztári tagdíj:** a pénztár tagja által kötelezően fizetendő összeg, illetve annak önkéntes kiegészítése, melyet önkéntes pénztár esetében a munkáltató részben vagy egészben átvállalhat. A tagdíj minden pénztártagra kötelező legkisebb mértékét a pénztár alapszabálya határozza meg.
- Önkéntes nyugdíjpénztári saját rész:** a pénztártag saját befizetése vagy öröksége, mely nem tartalmazza a munkáltató, illetve egyéb támogató által befizetett összegeket.
- Önkormányzat mint lakásépítető:** a község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye önkormányzata és az általuk közszolgáltatás céljából alapított intézmények.
- Öregedési index:** az idős népesség (65–x éves) a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában.
- Öregségi nyugdíj:** az előírt nyugdíjkorhatár betöltése és az előírt szolgálati idő megszerzése esetén, nyugellátási igénybejelentésre teljesítő határozat alapján kapott nyugdíj.
- Örökbefogadás:** az örökbefogadó és a kiskorú örökbefogadott között gyámhatósági engedéllyel családi kapcsolatot létesítő jogviszony.
- Őrzött (mentő) szállítás:** orvosi elrendelés alapján a betegeket orvosi, mentőtisztai vagy mentőápolói felügyelet mellett gyógyintézetből gyógyintézetbe szállítják.
- Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék:** amely magában foglalja az újrafeldolgozással, komposztálással, égetéssel és a lerakással hasznosított hulladék összes mennyiségét.

Összes ipari értékesítés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységéből származó nettó árbevétel.

Összes (korrigált rendelkezésre álló) jövedelem: a természetbeni társadalmi juttatások összegével növelt rendelkezésre álló jövedelem.

Összes termés: a szántóföldön, konyhakertben és más művelési ágban termelt fővetésű, másodvetésű, köztes, szegély- és támasztónövények együttes mennyiségét jelenti.

Özvegyi nyugdíj: házas társnak, élettársnak, elvált személynek és külön élő házas társnak – meghatározott feltételek esetén – életkorára vagy rokkantságára, vagy az elhalt jogán árvaellátásra jogosult eltartott gyermekekre tekintettel járó hozzátartozói nyugellátás.

P

Pedagógus: a fő munkaviszony keretében teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott, oktató-nevelő tevékenységet folytató alkalmazott, a képzésétől és beosztásától függetlenül. (A statisztikai közlésekben a pedagógusok száma a pedagógusok állományi létszámára vonatkozik.)

Per: az adatok az érkezett peres ügyeket tartalmazzák.

Piaci átlagár: a piacokon és az állatvásárokon a termelők által közvetlenül a lakosságnak értékesített termékek kínálati átlagára. Az átlagár a felhozatali mennyiségek móduszárrel (a leggyakrabban előforduló ár) beszorított értéke és a hozzátartozó mennyiség hányadosa.

Piaci beszerzési ár: egységnyi termék vagy szolgáltatás igénybevételéért a felhasználó által ténylegesen fizetett ár. (Tehát nem tartalmazza a termelő célú felhasználáshoz vásárolt termékek és szolgáltatások után visszaigényelhető áfát, valamint a terméktámogatások értékét.)

Postautalvány: rendelkezés pénzüsszeg továbbítására és kifizetésére. Az adatok nem tartalmazzák az átutalási postautalványokat.

PPS: a vásárlóerő-paritás szerepe egyrészt a volumenarányok képzése, másrészt a nemzeti valutában kifejezett adatok átszámítása valamilyen közös valutára. A közös valutában kifejezett adatokat általában reálértéknek nevezik. Az Európai Unióban végzett összehasonlítás mértékegysége a PPS, amely nagyságrendileg 1eurónak felel meg. Az unió egészére (EU-27) számított GDP reálértéke mind PPS-ben, mind euróban kifejezett értéke ugyanaz. Az egyes országok GDP-jére ez az egyezőség már nem áll fenn.

R

Reáljövedelem: a termékeknek és szolgáltatásoknak azt a mennyiségét fejezi ki, amelyet a háztartások az adott időszak jövedelmükből – az adott árszínvonal mellett – megszerezhetnek. Számszerűen a háztartások összes jövedelmének egy meghatározott év árain kifejezett értéke, ún. reálértéke.

Reálkereset: az adott keresetösszegért vásárolható termékek és szolgáltatások összessége.

Regisztrált szervezet: a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartásban szereplő, jogilag létező, adószámmal rendelkező egység, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is.

Rehabilitációs járadék: 2008. január 1-jétől vezették be a rokkantnyugdíjazás rendszerében a fennmaradt munkaképesség fejlesztésére. A rehabilitációs járadékra 50–79 százalékos mértékű egészségkárosodás fennállása esetén azok jogosultak, akik szoros és aktív együttműködést vállalnak a munkaügyi hatósággal. A járadék összege 20%-kal magasabb, mint a rokkantsági nyugdíj. A járadékos személy a munkaügyi hatóságoktól ún. rehabilitációs szolgáltatás formájában segítséget kap az elhelyezkedéshez. 2012. január 1-jétől nincs új megállapítás.

Rendelkezésre állási támogatás: 2009-ben bevezetett ellátás. Azt az aktív korúak ellátására jogosult munkaképes személyt illeti meg, aki neki fel nem róható okból nem tud munkát végezni.

Rendelkezésre álló jövedelem: az a jövedelem, amely a háztartás fogyasztási kiadásait és megtakarításait fedezi.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: a települési önkormányzat a gyermeket rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: 2006-tól a rendszeres gyermekvédelmi támogatás beépült az alanyi jogon járó családi pótlékba. A korábban ehhez kapcsolódó természetbeni juttatásokra (ingyenes étkezés, ingyenes tankönyv) való jogosultság megmaradt, az ellátás neve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre változott.

Rendszeres szociális segély: a települési önkormányzatok által nyújtott, jövedelempótló pénzbeli ellátás, amelynek célja, hogy minimális életszínvonalat biztosítson a jövedelemmel nem rendelkezők számára. 2009-től elsősorban azok az aktív korúak ellátására jogosult személyek kaphatnak rendszeres szociális segélyt, akik egészségkárosodott személynek minősülnek, vagy betöltötték 55. életévüket, valamint azok, akik 14 éven aluli gyermekük napközbeni intézményi ellátását nem tudják biztosítani.

Rendszeres úttisztítás: a közlekedés célját szolgáló közterületeken (utak, terek, alul- és felüljárók, járdák stb.) kéthetenként legalább egyszer végzett tisztítás.

Rezidens háztartások fogyasztása (háztartások összes /tényleges/ fogyasztása), nemzeti fogyasztás: a hazai fogyasztás összege az idegenforgalmi kiadások egyenlegével (a külföldi és a belföldi valutabeváltásból származó forintegyenleggel) korrigálva, feltételezve, hogy ez utóbbi túlnyomó részét fogyasztásra fordítják. A Magyarországon honos háztartások fogyasztását tartalmazza.

Rokkant: az a munkavállalási korú aktív kereső, akinek egészségkárosodása 80–99%-os, illetve 50–79%-os és nem rehabilitálható. A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal szakértői bizottságainak véleményezése alapján I. csoportú rokkant, aki teljesen munkaképtelen és mások gondozására szorul, II. csoportú rokkant, aki teljesen munkaképtelen, de mások gondozására nem szorul, III. csoportú rokkant, aki nem teljesen munkaképtelen.

Rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj: a nyugdíjkorhatár betöltése előtt a munkaképesség-csökkenéssel összefüggésben – a rokkantság mértékét is figyelembe vevő mértékű – igénybe vett nyugdíj.

S, Sz

Saját jogon járó nyugdíjak és ellátások: az öregségi nyugdíjak, az életkoron alapuló ellátások, valamint a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások – ideértve a „kifutó” rehabilitációs járadékot és a bányászok egészségkárosodási járadékát is - összefoglaló megnevezése a nyugdíjstatisztikában.

Segítő családtag: a háztartásnak az a tagja, aki a háztartáshoz tartozó gazdaság, vállalkozás tevékenységében segít, ezért a munkájáért fizetséget nem kap, csak a háztartás tagjaként részesül a gazdaság, a vállalkozás eredményeiből.

Szakirányú továbbképzés: alap- vagy mesterfokozat megszerzését követő (korábban egyetemi vagy főiskolai végzettség), illetve meghatározott szakképzettségre épülő olyan, újabb végzettséget nem adó képzés, amely speciális szakirányú szakképzettséget tanúsító oklevél kiadásával zárul.

Szelektív hulladékgyűjtés: a hulladék egyes alkotórészeinek elkülönített gyűjtése. Szelektív hulladékgyűjtésnek minősül már egy hulladékfajta (pl. papír) külön gyűjtése is.

Szélessávú internetkapcsolat: olyan kapcsolattípus, amely a következő szélessávú kapcsolatokat foglalja magában: xDSL (ADSL, SDSL stb.), kábeltévé-hálózat (kábeltevémodem), UMTS (mobilkapcsolat), vagy egyéb műholdon keresztüli és helyhez kötött vezeték nélküli kapcsolat.

Személy sérüléssel közúti közlekedési baleset: a közúti közlekedési tevékenységgel kapcsolatos váratlan, nem szándékosan előidézett olyan forgalmi baleset, amelynek következtében haláleset, illetve személy sérülés történt a balesetet követő 30 nappal későbbi állapot szerint.

Szennyvíz: a vízhasználat során keletkező, a víz fizikai-kémiai és biológiai tulajdonságainak megváltozásával járó, több-kevesebb szerves és szervetlen szennyeződést tartalmazó víz.

Minden kibocsátott szennyvíztisztítást igénylő szennyvíz. A szennyvíztisztítás az Európai Unió érvényes módszertanához igazodva három minőségi fokozatban történik: mechanikailag, amikor a szennyvízben lévő szilárd, szűrhető vagy ülepezhető szennyező anyagokat gépekkel, berendezésekkel távolítják el; biológiailag is, amikor a már mechanikailag tisztított szennyvizet tovább tisztítják mesterségesen irányított biológiai folyamatok (mikroorganizmusok) segítségével; III. fokozattal is, amikor a mechanikailag és biológiailag már kezelt szennyvízből a nitrogént és a foszfort is eltávolítják.

Szervezetten belüli, folyó környezetvédelmi beruházás: a környezetterhelés csökkentését szolgáló berendezések működtetéséhez rendelhető, szervezetten belüli, folyó ráfordítások. A külső szolgáltatóknak környezetvédelmi szolgáltatásokért fizetett díjak, valamint a szervezetten belüli, folyó ráfordítások nemzetgazdasági szinten nem összegezhethők, mivel ez a ráfordítások nem kívánt halmozódásához vezetne.

Színház: pénzügyileg önállóan gazdálkodó, állandó épülettel és hivatásos művészekből álló társulattal rendelkező intézmény, amely rendszeresen előadásokat tart a nagyközönség számára.

Szoba: közvetlen, természetes megvilágítással és szellőzéssel (ajtóval, ablakkal) rendelkező, legalább 4 négyzetméter alapterületű, alvás vagy nappali tartózkodás céljára szolgáló helyiség (háló-, gyermekszoba, ebédlő stb.). A szobák számára az ablakkal is rendelkező hall, étkező, valamint a rendelőknek, váróhelyiségeknek, irodának stb. használt szobajellegű helyiségek is beletartoznak. A szobák száma szerinti csoportosítás – függetlenül az egyes szobák nagyságától (alapterületétől) – a lakóegység összes szobáinak együttes száma alapján történik. Így például az egy lakószobából (12 négyzetméteres vagy nagyobb) és két félszobából (12 négyzetméternél kisebb) álló lakás háromszobás.

Szoba (új lakás építése esetén): minden olyan fűthető, 6 négyzetmétert meghaladó lakóhelyiség, amelynek közvetlen természetes megvilágítása és szellőzése van, valamint ajtóval vagy falnyílással és legalább egy kétméteres – ajtó, ablak nélküli – falszakasszal rendelkezik.

Szociális ellátásban részesülő álláskereső: azok a nyilvántartott álláskereső, akik hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korúak és jövedelmük kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátásban részesülnek. 2009. január 1-jétől a rendszeres szociális segélyben részesülőket két csoportba sorolták: rendszeres szociális segélyezettekre és rendelkezésre állási támogatottakra. 2011. január 1-jétől a rendelkezésre állási támogatás helyébe új ellátási forma, a bérpótló juttatás lépett. 2011. szeptember 1-jétől pedig a bérpótló juttatás elnevezés foglalkoztatást helyettesítő támogatásra változott.

Szociális étkeztetés: olyan alapszolgáltatás, amelynek keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve eltartottjaiknak tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

Szülői nyugdíj: Az elhunyt biztosított (nyugdíjas) szülőjének, nagyszülőjének, meghatározott feltételek fennállása esetén nevelőszülőjének járó ellátás.

T

Taglétszám: azoknak az önkéntes nyugdíjpénztártagoknak a száma, akik tagdíjat fizettek a tárgyévben.

Tanuló: általános iskolába, illetve középfokú oktatási intézménybe beiratkozott, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanulói jogviszonyban lévő személy. (A statisztikai közlésekben 2000-től az általános iskolai tanulók száma nem tartalmazza a gimnáziumi oktatásban tanuló 5–8. évfolyamos tanulókat. Létszámuk a gimnáziumi tanulók számában szerepel.)

Táppénz: a biztosítási jogviszony fennállása alatt a keresőképtelenség időtartamára, de legfeljebb egy évig, illetve a biztosítási jogviszony megszűnését követően 30 napon át folyósított keresetpótló ellátás, amely a betegszabadság kimerítése után vehető igénybe, kivéve a gyermekápolási táppénzt és az üzemi balesetet, amelyeknél első naptól jár a táppénz. Táppénzre jogosult az, aki a biztosítás fennállása alatt, vagy annak megszűnését követő első, második vagy harmadik napon válik keresőképtelenné és az

egészségbiztosítási törvényben meghatározott mértékű egyéni egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett.

Táppénzes nap: a keresőképtelenségi napok közül azok a naptári napok, melyekre a biztosított táppénzt kapott.

Tárgyi eszköz: az a rendeltetészerűen használatba vett (aktivált) eszköz, amely a termelőtevékenységet rendszeres használat mellett tartósan, legalább egy éven túl szolgálja.

Társadalombiztosítás: járulékfizetés vagy speciális jogviszony alapján történő intézményes biztosítás. Fontosabb szolgáltatásai: nyugdíj, egyéb nyugdíjszerű és szociális ellátás, betegség esetére járó ellátás és egyes gyermekgondozással kapcsolatos ellátások.

Társadalombiztosítási jellegű pénzbeli társadalmi juttatások: a központi vagy önkormányzati költségvetés által finanszírozott olyan juttatások, amelyekre a kötelező társadalombiztosítási rendszer nem terjed ki (pl. családi pótlék, önkormányzati segélyek).

Társas vállalkozás: az egyéni vállalkozás kivételével az összes többi vállalkozás.

Tartós bentlakásos szociális intézmény: tartós jelleggel folyamatos ellátást, nappali és éjszakai tartózkodást, ápolást, gondozást, illetve rehabilitációt nyújtó intézmények.

Tartós nevelésbe vétel: otthon nyújtó ellátást biztosít azon gyermek számára, akinek nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője, és kirendelt gyám útján nem lehet gondoskodni neveléséről, vagy szülei hozzájárultak ismeretlen személyek által történő örökbefogadásához.

Tartózkodási hely: annak a lakásnak a címe, ahol az állampolgár lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik. Ez megfelel a korábbi ideiglenes lakóhelynek.

Távbeszélő-fővonal: előfizetői szerződés alapján a ténylegesen üzemben lévő és az átmenetileg szünetelő egyéni és közületi (újabbban üzleti, intézményi) fővonalak, továbbá a bárki által igénybe vehető nyilvános állomások, valamint a távközlési szolgálat üzemi fővonalainak összessége. Tartalmazza az ISDN-csatornák számát is. 2005-től itt van nyilvántartva a kábeltelevíziós hálózaton keresztül szolgáltatott vonalak száma is. 2009-től pedig ide tartoznak a szélessávon (DSL-en vagy optikán) keresztül nyújtott helyhez kötött VoIP hangcsatornák.

Távfüttött, melegvízzel ellátott lakás: az, amelynél az épületek, épülettömbök hőellátását, melegvíz-szolgáltatását központilag hőerőműből, fűtőműből, lakóépületek központi kazánjából, természetes hőforrásból vezetékén keresztül biztosítják.

Települési könyvtár: általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, amelynek feladata a lakosság (a könyvtárat használó személyek) művelődési és tájékozódási igényeinek kielégítése.

Települési szilárd hulladék: a háztartási hulladék, valamint minden egyéb, elsősorban intézményekben és gazdasági vállalatoknál keletkező a háztartásihoz hasonló összetételű és ezért azzal együtt szállítható és ártalmatlanítható hulladék.

Teljesített szakorvosi munkaóra: a járóbeteg-ellátásra fordított teljesített szakorvosi órák száma naptári évre vonatkozóan.

Teljesített nem szakorvosi munkaóra: az OEP-pel kötött finanszírozási szerződés alapján, nem szakorvosi munkában végzett olyan önálló tevékenység, amelyet az egészségügyi szakdolgozó szakorvos szakmai irányításával, de nem közvetlen felügyelete mellett, saját szakmai kompetenciában, önállóan végez (pl. gyógytorna, fizioterápia, gyógymasszázs, diétetika, labor, pszichológia, gyógypedagógia, logopédia stb.).

Temetési segély: a települési önkormányzat képviselő-testülete temetési segélyt nyújthat annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.

Tényleges szaporodás, fogyás: a természetes szaporodás (fogyás) és a vándorlási különbözet (+, -) összege.

Terhességmegszakítás: a terhesség szándékos beavatkozással – művi úton – történő megszakítása.

Terhességi-gyermekágyi segély: a szülési szabadságnak megfelelő időtartamra (168 nap) jár annak, aki a szülést megelőző két éven belül 180 napon át biztosított volt, és meghatározott időn belül szült.

Termelőibor-kimérés: kizárólag saját termelésű bor kóstolására vagy elvitelre történő értékesítése a termelő saját borelőállító helyén.

Termésátlag: szántóföldi növényeknél és zöldségféléknél 1996-ig egy hektár szántó művelési ágban betakarított területre számított szántóföldről származó termésmennyiség. 1997-től egy hektár szántó és kert művelési ágban betakarított termésmennyiség; szőlőnél, gyümölcsnél az egy hektár termőterületre (2003–2005 között az egy hektár összes területre, 2006-tól egy hektár betakarított területre) számított betakarított termésmennyiség.

Természetbeni társadalmi juttatás: a kormányzat és a nonprofit szervezetek által előállított vagy vásárolt, a háztartásoknak térítésmentesen (vagy olyan térítés ellenében, amely nem tekinthető közgazdasági értelemben szignifikáns árnak) nyújtott termékek és szolgáltatások értéke. Amennyiben a terméket vagy szolgáltatást részleges térítési díj ellenében nyújtják, akkor ennek térítési díjjal csökkentett értékét tekintjük természetbeni juttatásnak (pl. egészségügyi ellátás, oktatás).

Természetes szaporodás, fogyás: az élveszületések és a halálozások különbözete.

Természetes személy mint lakásépíttető: a lakosság, ha saját anyagi erejéből (készpénz, készpénz és kölcsön), többnyire saját használatra építkezik.

Többszintes, többlakásos épület: egy telken legalább kétszintes és legalább háromlakásos, oldalhatáron, szabadon álló vagy zártosú lakóépület.

Tudományos fokozattal rendelkezők: a magyar állampolgárok Magyarországon és külföldön szerzett, Magyarországon honosított tudományos fokozatait tartalmazza. Nem tartalmazza a külföldi állampolgárok Magyarországon megszerzett tudományos fokozatait, kivéve, ha a külföldi állampolgár Magyarországon letelepedett vagy tartós munkavállalás céljából itt tartózkodik.

U, Ü

Új beteg (gondozóintézeti): akit a tárgyévben vettek nyilvántartásba, gondozásba; a tbc-s és nemi betegek esetében az, akit előző gyógykezelése során gyógyultnak nyilvánítottak, de ismét megbetegedett.

Új tbc-s beteg (incidencia): a szűrővizsgálattal felfedezett, de bakteriológiai vizsgálattal még negatív, korai esetek, illetve akiknél a bakteriológiai vizsgálat érzékenysége nem 100%-os, valamint a bakteriológiailag igazolt pozitív tbc-s betegek.

Újraházasodó: az a személy, akinek a családi állapota a házasságkötést megelőzően özvegy vagy elvált volt.

Utaskilométer: egy utas egy kilométerre való elszállítása.

Utógondozói ellátásban részesülő: gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő fiatal felnőtt.

Üdülő: időszakos tartózkodás, pihenés céljára szolgáló épület, mely egy vagy több üdülőegységet tartalmaz.

V

Vágóállat: közületi, üzemi vagy egyéb vágásra, valamint vágóállatexporthoz kerülő élő állat, fajra, korra, ivarra és súlyra való tekintet nélkül. (A súlyadatok minden esetben élő testtömegre vonatkoznak.)

Válás: a jogerőre emelkedett bírói ítélettel felbontott vagy érvénytelenített házasság.

Vállalkozás mint lakásépíttető: hazai, külföldi vagy vegyes tulajdonformában működő olyan gazdasági egység, amelyik saját nevében, saját felelősségére üzletszerű tevékenységet folytat, nyereség elérésére törekszik és ennek érdekében kockázatot vállal. (Jogi és nem jogi személyiségű vállalkozások egyaránt ide tartoznak.)

Vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás: a vállalkozások a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak teljes munkaidőjű foglalkoztatásához részesülhetnek támogatásban. A támogatás legfeljebb 8 hónapra nyújtható, és további 4 hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettséget kell vállalnia a vállalkozónak.

Várható átlagos élettartam: azt fejezi ki, hogy a különböző életkorúak az adott év halandósági viszonyai mellett még hány évi élettartamra számíthatnak.

Védelembé vétel: ha a szülő a gyermek veszélyeztettségét megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembé veszi, és a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki.

Végső fogyasztás: azoknak a termékeknek és szolgáltatásoknak az értéke, amelyeket a háztartások és a közösség fogyaszt el, függetlenül a finanszírozás forrásától. Nemzetgazdasági szinten megegyezik a végső fogyasztási kiadásokkal.

Végzetek: az iskolai oktatás egy meghatározott szintjén (pl.: általános iskola, szakiskola, középiskola) az utolsó évfolyamot sikeresen befejezték, illetve záróvizsgát tettek.

Vegyés jövedelem: a kisvállalkozások jövedelme, a háztartások saját fogyasztásra történő termelésből származó jövedelme, valamint az adószámmal nem rendelkező vállalászati tevékenységet végzők jövedelme. Ezeknél a tételeknél nem lehet szétválasztani a munkavállalói jövedelmet és a tőkehozadékot kifejező működési eredményt.

Vendéglátóhely: rendszeresen (állandó vagy ideiglenes jelleggel) nyitva tartó szolgáltatóhely, ahol a vendégek részére étel- és/vagy italszolgáltatást biztosítanak. Ide tartozik a munkahelyi, illetve közétkeztetés, valamint az étel házhozszállítása is.

Veszélyeztetett kiskorú: az a települési önkormányzat jegyzője által nyilvántartott kiskorú, akinek a fejlődését környezeti, magatartásbeli, anyagi, egészségi okok akadályozzák.

Vetetlen és betakarítatlan terület: szántóterületként hasznosított ugar, fekete ugar, pihentetett parlag, kivitelezés alatt álló melioráció, folyamatban lévő művelési ág változás területe, valamint az év során kipusztult (árvíz, belvíz, kifagyás) területek.

Vezeték nélküli (wireless) internet-hozzáférés: az interneten keresztüli kommunikációnak egy olyan típusa, amely rádióan, mikrohullámú vagy infravörös jelekkel valósul meg.

Vezető, vezetőhelyettes (közoktatásban): az iskolaigazgató és igazgatóhelyettes, az óvodavezető és vezetőhelyettes, a gyakorlati oktatást vezető és az egyéb vezető.

Viszonylatok hossza: az egyes viszonylatok (menetrend szerinti járatok) teljes útvonalának együttes hossza.

Viszonylatok száma: meghatározott útvonalon közlekedő menetrend szerinti járatok számának összege.

X

xDSL: a DSL egy technológia, amely nagysebességű digitális kommunikációt tesz lehetővé normál rézvezetékes telefonvonalon keresztül. A DSL betűszó előtt feltüntetett „x” jelzi, hogy tartalmazza az összes DSL-típusú csatlakozási lehetőségeket (pl. ADSL, SDSL, RADSL, HDSL, IDSL stb.).

Z

Zöldterület: a települések közhasználatú, kerti burkolattal, fásítással kialakított, nagyjából növényzettel borított, korlátozás nélkül, nyilvánosan látogatható parkjai, játszóterei és az erdők.